

บทที่ 4

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์การอ้างถึงวารสารวิชาการที่ปรากฏในบรรณานุกรมหรือเชิงอรรถหรือหนังสือประกอบการค้นคว้าหรือแหล่งที่มาของเอกสารการสอนชุดวิชาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช 8 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ สาขาวิชาวิทยาการศึกษาด้านสาขาวิชานิติศาสตร์ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ สาขาวิชารัฐศาสตร์และสาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ เอกสารการสอนชุดวิชาดังกล่าว เป็นเอกสารการสอนชุดวิชาที่ผลิตตั้งแต่ภาค 1 ปีการศึกษา 2523 จนถึงภาค 2 ปีการศึกษา 2526 รวมจำนวนทั้งสิ้น 79 ชุดวิชา คิดเป็นจำนวนหน่วยได้ 1,185 หน่วย ในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษา รายชื่อ ความถี่ ขอบเขตเนื้อหาวิชา อายุและภาษาของวารสารที่ได้รับการอ้างถึงในเอกสารการสอนชุดวิชาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
2. เพื่อศึกษา เปรียบเทียบรายชื่อวารสารที่ได้รับการอ้างถึงในเอกสารการสอนชุดวิชา กับรายชื่อวารสารที่มีอยู่ในศูนย์บรรณสารส่วนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช

สรุปผลการวิจัย

1. ปริมาณการอ้างถึงวารสาร

จากจำนวนเอกสารการสอนชุดวิชา 79 ชุด 1,185 หน่วย มีการอ้างถึงแหล่งข้อมูลประเภทต่าง ๆ 1,059 หน่วย มีปริมาณการอ้างถึง 15,185 ครั้ง โดยเป็นการอ้างถึงวารสาร 453 หน่วย 1,719 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 11.32 ของปริมาณการอ้างถึงทั้งหมด โดยสาขาวิชาคหกรรมศาสตร์เป็นสาขาวิชาที่มีการอ้างถึงวารสารมากที่สุดจำนวน 351 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 2.31 รองลงมาได้แก่สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์จำนวน 332 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 2.19 และสาขาวิชาที่มีปริมาณการอ้างถึงวารสารน้อยที่สุดได้แก่สาขาวิชารัฐศาสตร์ ซึ่งมีปริมาณการอ้างถึงวารสารจำนวน 62 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 0.41

จากปริมาณการอ้างอิงวารสาร 1,719 ครั้ง ดังกล่าวข้างต้น ปรากฏว่าเป็น การอ้างอิงวารสารที่มีรายละเอียดทางบรรณานุกรมไม่สมบูรณ์จำนวน 40 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 2.33 ของจำนวนการอ้างอิงวารสารทั้งหมด และเป็นการอ้างอิงที่มีรายละเอียดทางบรรณานุกรม ที่สมบูรณ์ สามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์ได้ 1,679 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 97.67

2. รายชื่อวารสารที่ได้รับการอ้างอิง

วารสารที่ได้รับการอ้างอิงมีจำนวนทั้งสิ้น 551 ชื่อ แยกออกเป็นวารสารภาษาไทย 284 ชื่อ มีปริมาณการอ้างอิง 1,124 ครั้ง และวารสารภาษาอังกฤษ 267 ชื่อ ปริมาณการอ้างอิง 555 ครั้ง โดยวารสารภาษาไทยที่ได้รับการอ้างอิงมากที่สุดคือ ราชกิจจานุเบกษา ได้รับการ อ้างอิงร้อยละ 7.38 ของปริมาณการอ้างอิงวารสารภาษาไทยทั้งหมด รองลงมาคือ สถิติการเกษตร ของประเทศไทยประจำปีการเพาะปลูก ฯ บททัศนะคดีและโภชนาการสาร คิดเป็นร้อยละ 3.83, 3.47 และ 3.20 ตามลำดับ สำหรับวารสารภาษาอังกฤษที่ได้รับการอ้างอิงมากที่สุด คือ Journal of Medical Association of Thailand ได้รับการอ้างอิงร้อยละ 4.86 ของปริมาณการ อ้างอิงวารสารภาษาอังกฤษทั้งหมด รองลงมาได้แก่ Harvard Business Review, American Journal of Clinical Nutrition และ American Political Science Review คิด เป็นร้อยละ 3.96, 2.70 และ 1.98 ตามลำดับ

3. ขอบเขตเนื้อหาวิชาของวารสารที่ได้รับการอ้างอิง

จากการวิเคราะห์ขอบเขตเนื้อหาวิชาของวารสารที่ได้รับการอ้างอิง พบว่าหมวด เศรษฐศาสตร์ (HB-HJ) ได้รับการอ้างอิงมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 24.06 ของปริมาณการอ้างอิง ทั้งหมด รองลงมาได้แก่หมวดแพทยศาสตร์ (R) หมวดกฎหมาย (K) และหมวดเกษตรกรรม (S) ได้รับการอ้างอิงร้อยละ 15.37, 13.82 และ 10.25 ตามลำดับ ส่วนหมวดที่ไม่ได้รับการอ้างอิง เลยมี 5 หมวดได้แก่หมวดประวัติศาสตร์เบ็ดเตล็ด (C) หมวดประวัติศาสตร์อเมริกา : ชีวโลก ตะวันตก (E-F) หมวดดนตรี (M) หมวดยุทธศาสตร์ (U) และหมวดนาวิกศาสตร์ (V)

เมื่อจำแนกขอบเขตเนื้อหาวิชาของวารสารที่ได้รับการอ้างอิงออกตามสาขาวิชา ของเอกสารการสอนฯ ปรากฏว่าเอกสารการสอนฯ ของสาขาวิชาต่าง ๆ มักอ้างอิงวารสารที่มี ขอบเขตเนื้อหาวิชาเดียวกันกับสาขาวิชานั้น ๆ กล่าวคือ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ สาขาวิชาวิทยา- การจัดการและสาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ ต่างก็อ้างอิงวารสารที่มีขอบเขตเนื้อหา ในหมวดเศรษฐศาสตร์ (HB-HJ) มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 79.57, 50.60 และ 45.15 ของ

ปริมาณการอ้างอิงวารสารในแต่ละสาขาวิชาตามลำดับ ในขณะที่สาขาวิชานิติศาสตร์และสาขาวิชา รัฐศาสตร์อ้างอิงหมวดกฎหมาย (K) มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 82.64 และ 36.07 ตามลำดับ ส่วนสาขาวิชาศิลปศาสตร์อ้างอิงวารสารที่มีขอบเขตเนื้อหาในหมวดสังคมศาสตร์ทั่วไป (H) มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 18.18 สำหรับสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ อ้างอิงวารสารในหมวดแพทย-ศาสตร์ (R) มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 68.14 และสาขาวิชาคหกรรมศาสตร์อ้างอิงวารสารใน หมวดเทคโนโลยี (T) มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 25.87

4. อายุของวารสารที่ได้รับการอ้างอิง

วารสารที่มีอายุในช่วง 0 - 5 ปี ได้รับการอ้างอิงมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 50.15 ของวารสารที่ได้รับการอ้างอิงทั้งหมด รองลงมาได้แก่วารสารที่มีช่วงอายุ 6 - 10 ปี และ 20 ปี ขึ้นไป ซึ่งได้รับการอ้างอิงร้อยละ 21.26 และ 14.06 ตามลำดับ เมื่อจำแนกปริมาณการอ้างอิงวารสารตามกลุ่มอายุและภาษา ปรากฏว่าวารสารภาษาไทยได้รับการอ้างอิงมากกว่าวารสารภาษาอังกฤษในกลุ่มอายุ 0 - 5 ปี และ 6 - 10 ปี โดยได้รับการอ้างอิงเป็นอัตราส่วน 703 : 139 และ 250 : 107 ตามลำดับ ในขณะที่วารสารภาษาอังกฤษได้รับการอ้างอิงมากกว่าวารสารภาษาไทย ในอีก 3 กลุ่มที่เหลือคือกลุ่มอายุ 11 - 15 ปี, 16 - 20 ปี และ 20 ปีขึ้นไป ซึ่งได้รับการอ้างอิงเป็นอัตราส่วนตามลำดับดังนี้ 82 : 69, 64 : 29 และ 163 : 73 และเมื่อศึกษาถึงอายุของวารสารที่ได้รับการอ้างอิงจำแนกตามสาขาวิชาของ เอกสารการสนทนา ปรากฏว่า ทั้ง 8 สาขาวิชาต่างอ้างอิงวารสารที่อยู่ในช่วงอายุ 0 - 5 ปีมากที่สุด โดยสาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์อ้างอิงร้อยละ 70.30 ของปริมาณการอ้างอิงภายในสาขาวิชา สาขาวิชา คหกรรมศาสตร์อ้างอิงร้อยละ 55.52 สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์อ้างอิงร้อยละ 47.31 สาขาวิชา ศิลปศาสตร์อ้างอิงร้อยละ 46.21 สาขาวิชารัฐศาสตร์อ้างอิงร้อยละ 45.90 สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ สาขาวิชานิติศาสตร์และสาขาวิชาวิทยาการจัดการอ้างอิงร้อยละ 42.48, 40.08 และ 37.05 ตามลำดับ สำหรับวารสารที่อยู่ในช่วงอายุ 20 ปีขึ้นไปได้รับการอ้างอิงเป็นอันดับรอง ลงมาใน 5 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์อ้างอิงร้อยละ 29.03 ของปริมาณการ อ้างอิงภายในสาขาวิชา สาขาวิชารัฐศาสตร์อ้างอิงร้อยละ 24.59 สาขาวิชานิติศาสตร์ สาขา วิชาวิทยาการจัดการและสาขาวิชาศิลปศาสตร์อ้างอิงร้อยละ 22.31, 21.51 และ 18.94 ตามลำดับ ในขณะที่อีก 3 สาขาวิชาอ้างอิงวารสารที่อยู่ในช่วงอายุ 6 - 10 ปี เป็นอันดับรอง ลงมา ได้แก่สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์และสาขาวิชาส่งเสริมการ เกษตรและสหกรณ์ซึ่งอ้างอิงร้อยละ 27.88, 25.87 และ 20.30 ตามลำดับ

เมื่อคำนวณปริมาณการอ้างอิงวารสารตามขอบเขตเนื้อหาวิชาและกลุ่มอายุ
ปรากฏว่าวารสารที่มีอายุในช่วง 0 - 5 ปี ได้รับการอ้างอิงมากที่สุดในเกือบทุกขอบเขตเนื้อหา
ยกเว้นวารสารที่มีขอบเขตเนื้อหาในหมวดปรัชญา จิตวิทยา (B-BJ) และหมวดรัฐศาสตร์ (J)
ที่อ้างอิงวารสารที่มีอายุในช่วง 20 ปีขึ้นไปมากที่สุด

5. ภาษาของวารสารที่ได้รับการอ้างอิงถึง

วารสารที่ได้รับการอ้างอิงถึงมีเพียง 2 ภาษา คือวารสารภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
โดยวารสารภาษาไทยได้รับการอ้างอิงถึงมากกว่าวารสารภาษาอังกฤษเป็นอัตราส่วนร้อยละ 66.94 :
33.06 และเมื่อคำนวณภาษาของวารสารที่ได้รับการอ้างอิงถึงตามสาขาวิชาของ เอกสารการเลื่อน
ปรากฏว่ามี 5 สาขาวิชาที่อ้างอิงวารสารภาษาไทยมากกว่าวารสารภาษาอังกฤษ ได้แก่ สาขา
ศึกษารัฐศาสตร์อ้างอิงวารสารภาษาไทยร้อยละ 90.16 ของปริมาณการอ้างอิงภายในสาขาวิชา
สาขาวิชานิติศาสตร์อ้างอิงร้อยละ 87.19 สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์อ้างอิงร้อยละ
75.45 สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์และสาขาวิชาศิลปศาสตร์อ้างอิงร้อยละ 74.42 และ 67.42
ตามลำดับ สำหรับสาขาวิชาวิทยาการจัดการ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์สาขาและสาขาวิชา เศรษฐ-
ศาสตร์ อ้างอิงวารสารภาษาอังกฤษมากกว่าวารสารภาษาไทยในอัตราส่วนร้อยละ 54.18 :
45.82, 54.42 : 45.58 และ 50.54 : 49.46

6. เปรียบเทียบรายชื่อวารสารที่ได้รับการอ้างอิงถึงกับรายชื่อวารสารที่มีอยู่ในศูนย์- บรรณสารสันเทษะ

เมื่อเปรียบเทียบรายชื่อวารสารที่ได้รับการอ้างอิงถึงทั้งหมดกับรายชื่อวารสารที่มีอยู่
ในศูนย์บรรณสารสันเทษะ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ปรากฏว่าศูนย์บรรณสารสันเทษะมีวารสาร
ที่ได้รับการอ้างอิงถึง 175 ชื่อ คิดเป็นร้อยละ 31.76 ของจำนวนวารสารที่ได้รับการอ้างอิงถึงทั้งหมด
(551 ชื่อ) แยกเป็นวารสารภาษาไทย 133 ชื่อ คิดเป็นร้อยละ 24.14 และวารสารภาษาอังกฤษ
42 ชื่อ คิดเป็นร้อยละ 7.62 และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบรายชื่อวารสารภาษาไทยที่ได้รับการ
อ้างอิงถึงมากที่สุดจำนวน 27 ชื่อแรกซึ่งได้รับการอ้างอิงถึงร้อยละ 50.08 ของปริมาณการอ้างอิงวารสาร
ภาษาไทยทั้งหมดกับรายชื่อวารสารที่มีอยู่ในศูนย์บรรณสารสันเทษะ ปรากฏว่าศูนย์บรรณสารสันเทษะ
มีวารสารดังกล่าวจำนวน 20 ชื่อ และเมื่อเปรียบเทียบกับรายชื่อวารสารภาษาอังกฤษจำนวน
58 ชื่อแรกซึ่งได้รับการอ้างอิงถึงร้อยละ 54.77 ของปริมาณการอ้างอิงวารสารภาษาอังกฤษทั้งหมด
พบว่าอยู่ในศูนย์บรรณสารสันเทษะ 18 ชื่อ

อภิปรายผล

1. ปริมาณการอ้างถึงวารสาร

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณการอ้างถึงวารสารในเอกสารการล่อนชุดวิชาจำนวน 79 ชุดวิชา 1,185 หน่วย ปรากฏว่ามีการอ้างถึงวารสารเพียง 453 หน่วย มีปริมาณการอ้างถึง 1,719 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 11.32 ของปริมาณการอ้างถึงทั้งหมด จากการที่วารสารได้รับการอ้างถึงเป็นจำนวนน้อยในเอกสารการล่อนชุดวิชา อาจมีสาเหตุมาจากเอกสารการล่อนชุดวิชาที่ใช้เป็นประชากรส่วนใหญ่เป็นเนื้อหาทางด้านสังคมศาสตร์และลักษณะการใช้สิ่งพิมพ์ทางสังคมศาสตร์เน้นการใช้หนังสือมากกว่าวารสาร สำหรับสาขาวิชาที่มีปริมาณการอ้างถึงวารสารมากที่สุดคือสาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ รองลงมาได้แก่สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ ส่วนสาขาวิชารัฐศาสตร์เป็นสาขาที่มีปริมาณการอ้างถึงวารสารน้อยที่สุด เหตุผลที่แต่ละสาขาวิชาอ้างถึงวารสารมากน้อยแตกต่างกัน เนื่องจากจำนวนชุดวิชาที่นำมา เป็นแหล่งข้อมูลในการศึกษามีจำนวนไม่เท่ากัน รวมทั้งบางสาขาวิชา เพิ่งเริ่มเปิดสอนมาเป็นเวลาไม่นาน เช่น สาขาวิชารัฐศาสตร์ จึงทำให้สาขาวิชาดังกล่าวนี้มีเอกสารการล่อนฯ เพียงชุดวิชาเดียวที่นำมา เป็นประชากรในขณะที่สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์มี 15 ชุดวิชา เป็นต้น

2. รายชื่อวารสารที่ได้รับการอ้างถึง

จากผลการวิเคราะห์รายชื่อวารสารภาษาไทยที่ได้รับการอ้างถึงในเอกสารการล่อนฯ พบว่า รายชื่อกิจจานุเบกษา เป็นวารสารที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด ซึ่งวารสารนี้จัดทำโดยงานรายชื่อกิจจานุเบกษา กองประกาศิต สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เนื่องจากรัฐบาลได้กำหนดให้กฎหมายทั้งหลายอันได้แก่ ประกาศพระบรมราชโองการ พระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา หรือกฎกระทรวง ซึ่งจะใช้บังคับต่อประชาชนนั้นจะต้องประกาศลงในวารสารนี้เสียก่อน จึงจะมีผลใช้บังคับโดยสมบูรณ์ ดังนั้นชุดวิชาที่กล่าวถึงกฎหมายเฉพาะต่าง ๆ จึงจำเป็นต้องอ้างถึงรายชื่อกิจจานุเบกษาทั้งสิ้น และจากเหตุผลดังกล่าวจึงมีความเป็นไปได้สูงที่รายชื่อกิจจานุเบกษาเป็นวารสารที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของพลลุ่ม ปรวีตรวรวิดิ (2526 : 128) ที่พบว่าวารสารภาษาไทยที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุดคือรายชื่อกิจจานุเบกษา เช่นกัน

สำหรับวารสารภาษาอังกฤษที่ได้รับการอ้างอิงถึงมากที่สุดคือ Journal of Medical Association of Thailand เป็นวารสารของแพทยสมาคมแห่งประเทศไทย ใช้ชื่อวารสารเป็นภาษาไทยว่าจดหมายเหตุทางการแพทย์ มีเนื้อหาครอบคลุมวิชาการด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์และสาธารณสุขศาสตร์ ซึ่ง เอกสารการลอนยุดวิชาที่อ้างอิงวารสารชื่อดังกล่าวมากที่สุดคือ เอกสารการลอนยุดวิชาของสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับด้านกรรพยาบาลและสาธารณสุข โดยอ้างอิงถึง 18 ครั้งจากปริมาณการอ้างอิงวารสารชื่อดังกล่าวทั้งหมด 27 ครั้ง

3. ขอบเขตเนื้อหาของวารสารที่ได้รับการอ้างอิงถึง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าวารสารที่มีเนื้อหาวิชาในหมวดเศรษฐศาสตร์ (HB-HJ) ได้รับการอ้างอิงถึงมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากหมวดเศรษฐศาสตร์ของระบบการจัดหมู่หนังสือหอสมุดรัฐสภาอเมริกันครอบคลุมเนื้อหาวิชากว้างมาก กล่าวคือครอบคลุมเนื้อหาวิชาเกี่ยวกับทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ (HB) ผลผลิตและสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ (HC) เกษตรกรรมและอุตสาหกรรม (HD) การขนส่งและการคมนาคม (HE) การพาณิชย์และนโยบายการภาษี (HF) การคลังทั่วไปและการคลังเอกชน (HG) และการคลังมหาชน (HJ) ดังนั้นวารสารที่มีขอบเขตเนื้อหาวิชาเกี่ยวข้องกับหัวข้อดังกล่าวจึงมีเป็นจำนวนมาก ประกอบกับสาขาวิชาของเอกสารการลอนยุด ส่วนใหญ่อันได้แก่ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ สาขาวิชาวิทยาการจัดการและสาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ เป็นต้น มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับหมวดเศรษฐศาสตร์ ดังนั้นวารสารในหมวดดังกล่าวจึงได้รับการอ้างอิงถึงมากที่สุด

เมื่อนำแนกขอบเขตเนื้อหาของวารสารที่ได้รับการอ้างอิงถึงตามสาขาวิชาปรากฏว่าทุกสาขาวิชาต่างก็อ้างอิงวารสารที่มีขอบเขตเนื้อหาวิชาเดียวกันกับสาขาวิชานั้น ๆ มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของพรพรรณ โพธิ์แก้ว (2526 : 72) อารีย์ ยืนวัฒนา (2524 : 82) วรรณุช ลุนทรวิณิต (2528 : 61) พรพรรณ เลาสักขณเลิศ (2528 : 51) และมุกดา ชื่อมาก (2526 : 57) ที่พบว่าเอกสารที่ได้รับการอ้างอิงถึงส่วนใหญ่มียอบเขตเนื้อหาวิชาเดียวกันกับสาขาวิชาที่ไปศึกษา กล่าวคือ พรพรรณ โพธิ์แก้ว พบว่าร้อยละ 90 ของการอ้างอิงทั้งหมดมีเนื้อหาทางสังคมศาสตร์ อารีย์ ยืนวัฒนา พบว่าร้อยละ 67 ของเอกสารที่ได้รับการอ้างอิงถึงมีเนื้อหาในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ในขณะที่วรรณุช ลุนทรวิณิต พบว่าเอกสารที่มีขอบเขตเนื้อหาวิชาเกี่ยวกับการศึกษาได้รับการอ้างอิงถึงมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 50.93 ส่วนพรพรรณ เลาสักขณเลิศ

พบว่า เอกสารที่มีเนื้อหาทางด้านเศรษฐศาสตร์ได้รับการอ้างอิงถึงสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 34.63 และ มุกดา ชื่อมาก พบว่า เอกสารที่ถูกนำมาอ้างอิงอยู่ในขอบเขตเนื้อหาวิชารัฐประศาสนศาสตร์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 21.06

สำหรับวารสารในขอบเขตเนื้อหาวิชา 5 หมวด ที่ไม่ได้รับการอ้างอิงถึงเลยนั้น เนื่องจากเอกสารการล่อนชุดวิชาที่นำมาเป็นประชากรไม่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับ 5 หมวดวิชาดังกล่าวเลย

4. อายุของวารสารที่ได้รับการอ้างอิงถึง

จากผลการวิเคราะห์อายุของวารสารที่ได้รับการอ้างอิงถึง พบว่าวารสารที่มีอายุในช่วง 0 - 5 ปี ได้รับการอ้างอิงถึงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50.15 ของวารสารที่ได้รับการอ้างอิงถึงทั้งหมด รองลงมาคือวารสารที่มีอายุในช่วง 6 - 10 ปี ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยในประเทศไทยที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์การอ้างอิงถึงทั้งหมด ซึ่งพบผลตรงกันว่า เอกสารที่ได้รับการอ้างอิงถึงมากจะมีอายุในช่วง 0 - 5 ปี และรองลงมาเป็นเอกสารที่มีอายุในช่วง 6 - 10 ปี

แต่เมื่อจำแนกปริมาณการอ้างอิงถึงวารสารตามกลุ่มอายุและภาษาของวารสาร ปรากฏว่าวารสารภาษาไทยได้รับการอ้างอิงถึงมากกว่าวารสารภาษาอังกฤษในกลุ่มอายุ 0 - 5 ปี และ 6 - 10 ปี ในขณะที่วารสารภาษาอังกฤษได้รับการอ้างอิงถึงมากกว่าวารสารภาษาไทยในกลุ่มอายุ 11 - 15 ปี, 16 - 20 ปี และ 20 ปีขึ้นไป ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากวารสารวิชาการภาษาไทยส่วนใหญ่เพิ่งเริ่มจัดทำมาไม่นานนักและมีอายุการออกเพียงไม่กี่ปี ดังนั้นอายุของวารสารจึงอยู่ในช่วง 10 ปี เป็นส่วนใหญ่ ส่วนวารสารวิชาการภาษาอังกฤษส่วนใหญ่จัดทำมาเป็นเวลานานหลายปี ดังนั้นการใช้วารสารภาษาอังกฤษจึงครอบคลุมถึงปีเก่า ๆ ได้มากกว่า

เมื่อศึกษาถึงปริมาณการอ้างอิงถึงวารสารจำแนกตามขอบเขตเนื้อหาวิชาและกลุ่มอายุ ปรากฏว่าวารสารที่มีอายุในช่วง 0 - 5 ปี ได้รับการอ้างอิงถึงมากที่สุดในเกือบทุกขอบเขตเนื้อหา ยกเว้นวารสารที่มีขอบเขตเนื้อหาในหมวด ปรัชญา จิตวิทยา (B-BJ) และหมวดรัฐศาสตร์ (J) ซึ่งอ้างอิงถึงวารสารที่มีอายุในช่วง 20 ปี ขึ้นไปมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากเนื้อหาของเอกสารการล่อนชุดวิชาที่อ้างอิงถึงวารสารในหมวดปรัชญา จิตวิทยา และหมวดรัฐศาสตร์ดังกล่าว มีเนื้อหาเกี่ยวกับทฤษฎีและแนวความคิดต่าง ๆ ที่เป็นที่ยอมรับมาเป็นเวลานานและไม่เปลี่ยนแปลง ถึงแม้ข้อมูลเหล่านี้จะปรากฏในวารสารที่มีอายุเก่าเพียงใด ก็นับได้ว่าเป็นข้อมูลที่ไม่น่าล้าสมัย ซึ่งเป็นไปตามข้อสังเกตที่ว่างานเขียนทางด้านประวัติศาสตร์และมนุษยศาสตร์มักมีอัตราการอ้างอิงถึงเอกสาร

เก่าสูง ผลการวิจัยส่วนนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ริชาร์ด กริสคอม (Griscom 1983 : 35-52) ซึ่งได้ศึกษาการใช้วารสารทางด้านดนตรีของสาขาวิชาดนตรี มหาวิทยาลัยอินเดียนา โดยใช้วิธีการวิเคราะห์การอ้างอิงวารสารในวิทยานิพนธ์จำนวน 57 เล่ม และพบว่า มีอัตราการใช้วารสารเก่าสูงมาก โดยร้อยละ 43 ของวารสารที่ได้รับการอ้างอิงเป็นวารสารที่มีอายุตั้งแต่ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2

5. ภาษาของวารสารที่ได้รับการอ้างอิง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า ผู้เขียนเอกสารการส่งนิตยสารใช้วารสารภาษาไทยมากกว่าวารสารภาษาอังกฤษ โดยอ้างอิงวารสารภาษาไทยมากกว่าวารสารภาษาอังกฤษ ในอัตราส่วนร้อยละ 66.94 : 33.06 ซึ่งสอดคล้องกับหลักการที่ว่า ผู้เขียนมักอ้างอิงเอกสารภาษาเดียวกันกับงานเขียนของตน ถ้าเอกสารในภาษานั้นมีจำนวนเพียงพอสำหรับการค้นคว้า เมื่อศึกษาถึงภาษาของวารสารที่ได้รับการอ้างอิงจำแนกตามสาขาวิชา ปรากฏว่า สาขาวิชารัฐศาสตร์ สาขาวิชานิติศาสตร์ สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์และสาขาวิชาศิลปศาสตร์ ต่างก็อ้างอิงวารสารภาษาไทยมากกว่าวารสารภาษาอังกฤษ ทั้งนี้เนื่องจากบางสาขาวิชาของสาขาวิชาเหล่านี้ มักกล่าวถึงเหตุการณ์หรือกรณีตัวอย่างที่เกิดขึ้นภายในประเทศ รวมทั้งการยกตัวอย่างเรื่องราวที่เป็นของไทยโดยเฉพาะ ซึ่งมีข้อมูลปรากฏในวารสารภาษาไทยเท่านั้น เช่น นิตยสารสถาบันและกระบวนการทางการเมืองไทยของสาขาวิชารัฐศาสตร์ นิตยสารไทยศึกษาของสาขาวิชาศิลปศาสตร์หรือการยกตัวอย่างคดีต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในประเทศในนิตยสารของสาขาวิชานิติศาสตร์ เป็นต้น เหล่านี้ล้วนเป็นเหตุผลที่ทำให้สาขาวิชาต่าง ๆ ดังกล่าวอ้างอิงวารสารภาษาไทยมากกว่าวารสารภาษาอังกฤษ สำหรับอีก 3 สาขาวิชาที่เหลือได้แก่ สาขาวิชาวิทยาการสื่อสาร สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพและสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ ซึ่งอ้างอิงวารสารภาษาอังกฤษมากกว่าวารสารภาษาไทย อาจเนื่องจากว่า เนื้อหาที่ผู้เขียนต้องการมีอยู่ในวารสารภาษาอังกฤษมากกว่าวารสารภาษาไทย เนื่องด้วยวารสารวิชาการภาษาอังกฤษที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาเหล่านี้ มีเป็นจำนวนมาก ทำให้ผู้เขียนสามารถเลือกข้อมูลที่ต้องการได้มากกว่าวารสารภาษาไทย ซึ่งจากงานวิจัยของ พูลสุข ปรวีตรวรวิดิ (2526 : 250) พบตรงกันว่าวารสารภาษาอังกฤษได้รับการอ้างอิงมากกว่าวารสารภาษาไทยในงานเขียนทางด้านเศรษฐศาสตร์ ทั้งนี้เนื่องจากวารสารวิชาการภาษาไทยทางด้านนี้มีจำนวนน้อยมาก เช่นเดียวกับวิทยาการด้านการแพทย์และสาธารณสุข ที่วารสารวิชาการที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้อง ส่วนใหญ่จะเป็นวารสารภาษาอังกฤษหรือตีพิมพ์เป็นภาษาอังกฤษ แม้ว่าจะผลิตขึ้นภายในประเทศก็ตาม เช่น วารสาร Journal of Medical Association of

Thailand เป็นต้น จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงทำให้ทั้ง 3 สาขาวิชาดังกล่าวอ้างถึงวารสารภาษาอังกฤษมากกว่าวารสารภาษาไทย เมื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างขอบเขตเนื้อหาและภาษาของวารสารที่ได้รับการอ้างถึงพบว่าผลที่ปรากฏไม่แตกต่างจากที่กล่าวมาข้างต้นแต่อย่างใด

6. เปรียบเทียบรายชื่อวารสารที่ได้รับการอ้างถึงกับรายชื่อวารสารที่มีอยู่ในศูนย์บรรณสารส่นเทศ

จากผลของการเปรียบเทียบรายชื่อวารสารที่ได้รับการอ้างถึงกับรายชื่อวารสารที่มีอยู่ในศูนย์บรรณสารส่นเทศ แสดงให้เห็นว่าศูนย์บรรณสารส่นเทศยังมีวารสารจำนวนน้อยที่สอดคล้องกับการใช้ของผู้เขียนเอกสารการสอนชุดวิชา แต่เมื่อเปรียบเทียบกับรายชื่อวารสารภาษาไทยที่ได้รับการอ้างถึงมากจำนวน 27 ชื่อแรก ปรากฏว่าศูนย์บรรณสารส่นเทศมีถึง 20 ชื่อ นับว่าวารสารภาษาไทยส่วนใหญ่ที่มีอยู่ในห้องสมุด เป็นวารสารที่มีคุณค่าตรงกับความต้องการของผู้ใช้ แต่เมื่อเปรียบเทียบกับรายชื่อวารสารภาษาอังกฤษที่ได้รับการอ้างถึงมากจำนวน 58 ชื่อแรกกลับปรากฏว่าศูนย์บรรณสารส่นเทศมีเพียง 18 ชื่อ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวารสารที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุดคือ Journal of Medical Association of Thailand ไม่มีในศูนย์บรรณสารส่นเทศ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของบรรณารักษ์ผู้รับผิดชอบที่จะต้องดำเนินการจัดหาวารสารใหม่ ๆ ที่มีคุณค่าและสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ห้องสมุดต่อไป

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปปฏิบัติ

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้รับไปเป็นแนวทางสำหรับบรรณารักษ์ ศูนย์บรรณสารส่นเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ในการดำเนินงานเกี่ยวกับวารสาร ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะแนวทางปฏิบัติดังนี้

1. ผลการวิจัยครั้งนี้รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แสดงให้เห็นว่าวารสารเป็นสิ่งพิมพ์ที่มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าสิ่งพิมพ์ประเภทอื่น ๆ ดังนั้นบรรณารักษ์ควรให้ความสำคัญในการจัดหาวารสารเข้าห้องสมุดและวางนโยบายรวมทั้งกำหนดวิธีการที่แน่นอนในการดำเนินงานต่าง ๆ เกี่ยวกับวารสารเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ใช้สูงสุด รวมทั้งพิจารณางบประมาณวารสารให้เหมาะสมและเพียงพอกับการจัดหาด้วย

2. ผลการวิเคราะห์รายชื่อวารสารที่ได้รับการอ้างถึง ช่วยให้บรรณารักษ์ทราบว่าวารสารชื่อใดบ้างที่มีผู้ใช้มากแต่ยังไม่มีในห้องสมุด หรือชื่อใดบ้างที่มีผู้ใช้น้อย ข้อมูลเหล่านี้สามารถ

ใช้เป็นแนวทางแก่บรรณารักษ์ในการบอกรับวารสารชื่อใหม่ ๆ และการงตรับวารสารบางชื่อได้ โดยเฉพาะวารสารชื่อที่ได้รับการอ้างอิงถึงมากนั้นควรพิจารณาให้ความสำคัญในการจัดหาเข้าห้องสมุดมากกว่าวารสารอื่น ๆ

นอกจากนั้น บรรณารักษ์ควรพิจารณาคัดเลือกวารสารชื่อที่ได้รับการอ้างอิงถึงมากมาจัดทำดรรชนี หรือสาระสังเขปรวมทั้งจัดบริการหมุนเวียนหน้าสารบัญ (Current Content) แก่ผู้ใช้ เพื่อให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากวารสารมากที่สุด

นอกจากนี้รายชื่อวารสารดังกล่าวยังเป็นประโยชน์ต่อบรรณารักษ์ในการพิจารณาจัดเก็บวารสาร กล่าวคือวารสารชื่อที่มีการใช้มากและปัจจุบันยังไม่ได้ทำการเก็บเล่มก็ควรพิจารณาเก็บเล่มเพื่อความสะดวกในการใช้ ส่วนวารสารย้อนหลังปีเก่า ๆ และมีการใช้น้อยอาจพิจารณาจัดเก็บในรูปวัสดุย่อส่วน เป็นต้น

3. จากการศึกษาขอบเขตเนื้อหาของวารสารที่ได้รับการอ้างอิง ทำให้ทราบว่าผู้ใช้ต้องการใช้วารสารที่มีเนื้อหาแตกต่างกันตามสาขาวิชาที่ตนสังกัด ดังนั้นบรรณารักษ์จึงควรจัดหาวารสารเข้าห้องสมุดให้มีเนื้อหาครอบคลุมสาขาวิชาต่าง ๆ ที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยให้มีความสมดุลย์กัน

4. ผลการวิเคราะห์หืออายุวารสารที่ได้รับการอ้างอิง ทำให้ทราบว่าผู้ใช้นิยมใช้วารสารใหม่ ๆ ดังนั้นบรรณารักษ์จึงควรให้ความสำคัญกับการจัดหาและการเตรียมออกให้บริการอย่างรวดเร็ว รวมทั้งติดตามทวงถามวารสารให้ได้รับเข้าห้องสมุดอย่างสม่ำเสมอ มิฉะนั้นแล้วคุณค่าของวารสารก็จะลดลงตามช่วงเวลาเพิ่มขึ้น

5. จากการที่วารสารภาษาไทยได้รับการอ้างอิงถึงมากกว่าวารสารภาษาอังกฤษในบางสาขาวิชา รวมทั้งวารสารภาษาอังกฤษได้รับการอ้างอิงถึงมากกว่าวารสารภาษาไทยในบางสาขาวิชา แสดงให้เห็นว่าวารสารภาษาไทยมีการผลิตออกมามากในบางสาขาวิชา ในขณะที่บางสาขาวิชายังมีเป็นจำนวนน้อย จึงต้องอาศัยวารสารภาษาอังกฤษเป็นหลัก ดังนั้นบรรณารักษ์จึงควรคำนึงถึงผลการวิจัยส่วนนี้ประกอบการจัดหาวารสารภาษาไทยและภาษาอังกฤษเข้าห้องสมุดด้วย

6. ในขณะที่ศูนย์บรรณสารสนเทศยังไม่สามารถดำเนินงานวารสารได้อย่างสมบูรณ์ รวมทั้งวารสารที่ยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ได้เต็มที่ เนื่องจากงานวารสารยังอยู่ในระยะเริ่มต้นนี้ บรรณารักษ์วารสารควรใช้วิธีการยืมระหว่างห้องสมุด ทั้งนี้ควรจัดทำมีรวบรวมรายชื่อวารสารเล่มสำคัญ ๆ ของไทยไว้ให้ครบถ้วน เพื่อใช้เป็นคู่มือในการยืมระหว่างห้องสมุด

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้ใช้ประชากรที่เป็นเอกสารการล่อนของมหาวิทาลัยสุโขทัยธรรมมา - ธิราช 8 ล่าขาววิชา ที่ผลิตตั้งแต่ภาค 1 ปีการศึกษา 2523 ถึงภาค 2 ปีการศึกษา 2526 รวม จำนวน 79 ชุดวิชา ซึ่งบางล่าขาววิชามีจำนวนเอกสารการล่อนที่ผลิตในช่วงดังกล่าวและนำมาใช้ เป็นประชากร เป็นจำนวนน้อย แต่ปัจจุบันมหาวิทาลัยได้ผลิตเอกสารการล่อนชุดวิชา เพิ่มขึ้นอีกมาก ดังนั้นในระยะอีก 4 ปีข้างหน้าจึงควรมีการวิเคราะห์การอ้างถึงวารสารในเอกสารการล่อนชุดวิชา เหล่านี้ต่อจากการวิจัยครั้งนี้ เพื่อหาข้อสรุปรวมเกี่ยวกับการใช้วารสารในการเขียนเอกสารการ ล่อนชุดวิชาของมหาวิทาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชต่อไป

2. ควรทำการวิเคราะห์การอ้างถึงสิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ ในเอกสารการล่อนชุดวิชา ของมหาวิทาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชทุกล่าขาววิชาเพื่อศึกษาเปรียบเทียบการใช้วารสารกับสิ่งพิมพ์ ประเภทอื่นว่าแตกต่างกันอย่างไร

3. ควรศึกษาความต้องการใช้วารสารของผู้ใช้ศูนย์บรรณสารสนเทศด้วยวิธีการอื่น เช่น การศึกษาการใช้และการศึกษาผู้ใช้ โดยการศึกษาจากการใช้ภายในห้องสมุดและสถิติการยืม ที่ห้องสมุดเก็บไว้หรือโดยการส่งแบบสอบถามไปยังผู้ใช้ เพื่อนำผลที่ได้รับมา เปรียบเทียบกับผลที่ได้ จากการวิเคราะห์การอ้างถึง อันจะทำให้ศูนย์บรรณสารสนเทศได้รับข้อมูลการใช้ที่เที่ยงตรงยิ่งขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทาลัย